



زانكۆی سه‌لاحه‌دین - هه‌ولێر  
Salahaddin University-Erbil

# (داستانی گیلگامیش)

له‌لایه‌ن ماموستای بابته

م. سامی اسماعیل مصطفی

2022

# پيشه‌كى

به يه‌كېك له داستانە گرنه‌كانى ميژووى كوڤ داده‌نرېت، ههميشه به سه‌رسامى و گرنه‌گييه‌كى زور باسى ئەم داستانە مه‌زنه ده‌كرېت، تويزه‌ران و ميژوو نووسان ئەم داستانە به به كوڤنترين كارى ئەدهبى و كوڤنترين تيسكى نووسراو داده‌نين له جيهاندا، وه بهو په‌رى بايه‌خه‌وه باس ده‌كرېت كه چوڤ ناستى روڤشنبيري و گه‌شه‌ى شارستانى و ناستى داهينان و تواناى بير كردنه‌وى مروڤى ميسوپوتامياى بو گشت مروڤايه‌تى به‌جى

تابلۆ و بەردەنوسەکانی میسۆپۆتامیا، دەیسەلمینن مروۆقی ئەوکات توانایەکی بیسنوریان ھەبوو  
لە ھێنانەوێ دەستانی خەیاڵی، چەندین پرووداوی دلتەزینیان لەو داستانانە باس کردوو، بە  
تەواوی سۆزو ئەندێشەیی خۆینەر دەبزوینن، تەواوترینی ئەو داستانانە، داستانێ گیلگامیشە.  
تاكو ئیستا لیکۆلینەوێ ھەمەجۆر لە تەواوی جیھاندا لە بارەیی ئەم داستانەوێ دەکریت،  
چونکہ کۆنترین دەقی ئەدەبی جیھانییە، ھەر وەھا بو ناوەرۆک و ئەو مەسەلانەیی کہ لەم  
داستانەدا باسکراو، لە ھەمووشی گرنگتر کاریگەری بەسەر ئەدەب و ئایین و فکری  
مروۆقایەتییەو.



ئەم داستانە باس لە پاشایەکی سۆمەرییەکان بەناوی (گیلگامیش)



کەواتە دایکی  
خوداوەند و باوکی  
مروۆف بەلام  
مروۆفیک لەتوخمی  
فانی، بەمەش  
گیلگامیش دەبیته  
بوونەوهریکی فانی

گیلگامیش لە دایکەوه  
مندالی ژنه  
خواوەندیک بووه،  
ژنه خواوەند نینسون،  
باوکیشی مروۆف بووه  
لوگالبانده

گلگامیش مروقیکی ئاسایی نهبووه، بهلکوو ئاویتیهکه

له خواوهند و مروق، دوو لهسهه سئ خوداوهند و سئ

یهکیشی مروق بووه، فهرمانه وای ره های شارهکه

بووه، کهس نهبووه لهو بههیزتر بیت

ههروهها ئهم داستانه باس له پهیهندی گلگامیش لهگهل

برادههکهی بهناوی (ئینکیدو)

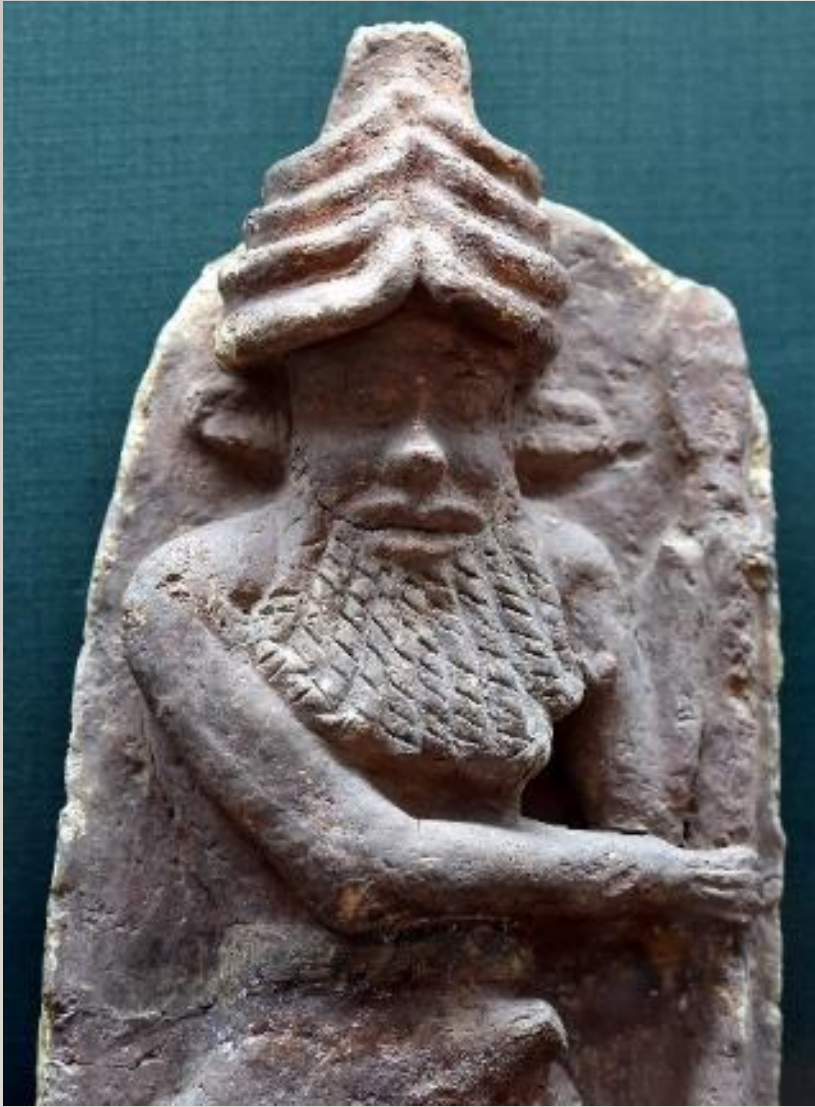
# زولم و زورداری گلگامیش

---

• به مهبهستی دۆزینهوهی چارهسهرییک خهلیکی شاری ئۆروک پهنایان برد  
بۆ خواوهند

• ئانۆی خواوهندی ئاسمان، ئاروروی خواوهندی راسپارد کهسیکی بههیزی  
هاوتای گیلگامیش

• به ناوی (ئینکیدۆ) له بنهرهت مروّف



ئىنكىدۆ كەسىكى سەرەتايى و بەھىز

بوو لە دارستاندا دەژيا و وەك  
ئاژەلەكان خواردن و خواردنهوہى  
دەخواردن بى ئاگا بوو لەوہى كە  
مرۆقە



---

ئىنكىدۆ لى  
دارستان دەيىتە  
مايەي كۆسپ  
بۆ خەلكى

راوچىيەكان پەنا بۆ گىلگامىش دەبەن  
باسى ئەم كەسە بە ھىزەي دارستان  
دەكەن

گىلگامىش فىلبازانە بىر دەكاتەوہ

---

ئافرەتتېك بۆ تەفرەدانى دەنئىرئىت، ئەم ئافرەتە يەكئىك  
لەكارەكەرەكانى پەرسىتگەي عەشتار دەبئىت بە ناوى شىمەت

---

خۆشەوئىستى

ئىوان

ئىنكىدۆ و شىمەت

شەش رۆژ و حەوت شەوان

# ئىنكىدۆ روو له شار دهكات

---

• گىلگامىش و دوو خهونى سهر نجر اكيش

• خهونى يه كهم: له ئاسمانى ئەستىره هه بوون و شتىكيش كه له ههوره  
تريشقه دهچوو له ئاسمانى له پيش من كهوته خوار هوه

• خهونى دوو هه: تهوريك له مهيدانى ئورك كهوتبو، خهلكى ئوروك  
لئى كو بوونهوه خهلك له هه موو لايهك رژانه ئهوى، جهنگاوهران  
هاتن، به سهتان، من بلندم كرد ههلمگرت و بو تووم هينا

# لښکدانه وهی نښسونی دایکی

---

کور هکهم ئهو تهورهی که تۆ بینیت پیاویکه که تۆ  
خوشت دهوی هه و هک چۆن پیاو هاوسهه هکهی  
خوی خوشدهوی تۆ له ئامیز دهگریت منیش ئهوم  
لهگهل تۆ هاوتاکرد

- 
- ئەنكىدۆ گەيشته شار
  - خوار دن و خوار دنهويه بو ئينكىدۆ
  - غيرەى ئينكىدۆ
  - باسى گيلگاميش
  - پاشاي شارى ئوروك يەكەمين شهوى شوو كردنى هەموو كچانى  
شار بو ئەوه

• زه ماوه ند

---

• زورانبازی و ململانی

• دان پیداهینانی ئینکیدۆ بهرامبهر بههیز و توانای گیلگامیش

• به بیر هاتنهوهی خهون

• پهکتری له ئامیز گرتن

# خومبابا

---



گیلگامیش دهستی کرد به نزاکردن داوای له شاماشی خودای خورهتاو  
دهکات که که به هانایان بییت

---

ئهوه بوو شاماشی خودای خورهتاو به هه لکردنی ره شه بایه کی به هیژ  
که له (بای باشور و بای باکور و بای روژ هه لات و بای روژ ئاوا،  
ره شه باو گیزه لوکهو، بای توفان... گهر دهلول، زریان، بای به  
خولبارین و توفانی زیخباران)

پاشان

خومبابای دهکوژن



# خوشه‌ویستی عشتار به گلگامیش له گهر انه‌وه بو ئوروک



• تور ه‌بوونی عیشتار

• داواکاری له باوکی

• گای ئاسمان

• وشکه سالی 7 سال

• کوشتنی گای ئاسمان

• ئیهانه‌ی ئینکیدو بهرامبهر گای ئاسمان



ئيهانهي ئينكىدو  
بهرامبهر ئيشتار  
له ريگاي گاي  
ئاسمان

---

بەم شۆۋەيە بەھۆي كۆشتى ھومباباي دۆۋەزمە و كەلەگاي  
ئاسمانى، برىنەۋەي دارى دارستان خوداۋەندەكان لە  
گىلگامىش و ئىنكىدۆ توورە دەبن و برىار دSSSSدەن كە  
يەككىيان دەبىت بمرىت

• نهخوش كهوتنى ئىنكدۆ

• مردنى ئىنكىدۆ

---

• تىكچوونى دەر وونى گىلگامىش

• گىلگامىش و گهران به دواى نهمرىدا

• بهرەو دارستان

• ئۆتئاپىشتم

• كوشتنى شىر



# چىاي ماشۆ، خۆر دەپارىزى

---

• پىاوى دوو پىشك

• سىدورى

• دەرياي مهرگ

• ئۆر شىابى كەشتىوانى ئۆتتاپىشتىم

---

• ئۆتتاپىشتىم

• لافاۋە

• شروپاك

• تورەبونى خواۋەند لە خەلكى شروپاك

• برياردانى ئەنجومەنى خواۋەندەكان

• ئىناى خواۋەند و بريارد

- 
- ئینا و شور هی خانوو
  - دروست کردنی کهشتی
  - باران بارین
  - لافاو
  - 6 روز و 7 شهو

# شاخى (نيسير NISIR) شاخىكه دهكهويته روزهه لاتي ولاتي ئاشوور

---

• كوئر

• پهره سيلكه يه كي

• قهلهر هسكه

• قوربانى

• بريارى خواوهند بهر امبهر به ئوتنا بستم



---

• ئۆتتاپىشتىم بە گىلگامىش دەلى بۆئەوھى ژيانى بى كۆتاپت  
دەست كەوئى، دەبى شەش رۆژ و حەوت شەو نە كەويە  
خەو،

• بەلام يەكسەر دەخەوى تا شەش رۆژ و حەوت شەو  
• نان

# ژنی ئۆتتاپیشتیم داوا له ئۆتتاپیشتیم دهکات که هاوکاری گیلگامیش بکات

---

- روهکی زیان
- ژیر دهریای ئاپسو
- روبر
- مار
- کهرانهوی بو شار
- زیندوبونهوی ئینکیدو

# سه رچاوه

---

1. بارو، اندريه ، سومر فنونها و حضارتها، ترجمة و تعليق عيسى سلمان وسليم طه التكريتي، بغداد 1979.
2. طه باقر. ملحمة جلجامش. وزارة الثقافة والإعلام، بغداد 1980.
3. مورتكات، أنطون. الفن العراقي القديم، ترجمة عيسى سلمان وسليم طه التكريتي، وزارة الثقافة والأعلام، مطبعة الأديب البغدادية، بغداد 1975.